ADVOCATA

සූදු ක්‍රීඩා නියාමනය නිවැරදිව කිරීම

සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරී පනත් කෙටුම්පත නැවත කෙටුම්පත් කිරීම සඳහා නිර්දේශ

කතෘ
සුදාරක ආරියරත්න

Advocata Institute | June 2025

සූදු ක්‍රීඩා නියාමනය නිවැරදිව කිරීම:

සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරී පනත් කෙටුම්පත නැවත කෙටුම්පත් කිරීම සඳහා නිර්දේශ

1. විධායක සාරාංශය

1977 වසරේදී විවෘත ආර්ථිකය හඳුන්වාදීමෙන් පසු ශ්‍රී ලංකාව තුළ කැසිනෝ ක්‍රීඩා ක්‍රියාත්මක වී ඇති අතර එමඟින් ඊට අදාළ ක්‍රීඩා උපකරණ ආනයනය කිරීමට පහසුකම් සැලසුණි. කෙසේ වෙතත්" එම කටයුතු ක්‍රියාත්මක වී ඇත්තේ නියාමන රාමුවක් රහිතවය. ඇත්ත වශයෙන්ම" කැසිනෝ - සහ කැසිනෝ කර්මාන්තයට පෙර පටන් රටේ ක්‍රියාත්මක වන ඔට්ටු ඇල්ලීම සහ ලොතරැයි වැනි අනෙකුත් ක්‍රීඩා කර්මාන්ත සඳහා ශක්තිමත් නියාමන රාමුවක් හඳුන්වා දීම බොහෝ කලක සිට ප්‍රමාද වී ඇති කටයුත්තකි. එබැවින් 2025 මැයි මාසයේදී ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියක් පිහිටුවීම පිළිබඳ පනත් කෙටුම්පත ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් ගෙන ඇති සාධනීය පියවරකි.

ශක්තිමත් නියාමන රාමුවක අවශ්‍යතාවය පැනනගින්නේ ක්‍රීඩා කර්මාන්තයට අනන්‍ය වූ වැදගත් සාධක කිහිපයක් නිසාය:

1. ඇතුළුවීම සහ පිටවීම නියාමනය කිරීම: ශ්‍රී ලංකාවේ පවත්වාගෙන යනු ලබන සියලුම බලපත්‍රලාභී කැසිනෝ සහ ඔට්ටු ඇල්ලීමේ මධ්‍යස්ථාන" විනිවිදභාවයකින් තොර" තරඟකාරී නොවන සහ නිත්‍ය නොවන ක්‍රියාවලීන් යටතේ නිකුත් කර ඇති ඒකාධිකාරී සහ අත්තනෝමතික බලපත්‍ර මත පදනම් වූ සමාගම් අතලොස්සක් සතු වන අතර එමඟින් ඔවුන්ගේ මෙහෙයුම්වල මූල්‍ය" සදාචාරාත්මක සහ උපායමාර්ගික නිරවද්‍යතාවය පිළිබඳ ප්‍රශ්න මතු වේ.

2. සෘණ බාහිරතා අවම කිරීම: සූදු ක්‍රීඩා කිරීම මඟින් සිදු වන සෘණ බාහිරතා පවතින බැවින්" පිරිවැය ඒකාබද්ධ කිරීම හරහා ප්‍රමාණවත් ලෙස එම බාහිරතා අවම නොකළහොත්" විශාල වශයෙන් පෞද්ගලික ලාභ සමුච්චය වීමට අවකාශයක් ඇති අතර සමාජීය වශයෙන් අහිතකර ප්‍රතිඵල රැසක් ඇති කෙරෙනු ඇත.

3. වෙළඳපල අඛණ්ඩතාව සහතික කිරීම: මුදල් විශුද්ධිකරණය" බදු වංචා සහ වෙනත් දුෂ්චරිත වැනි අපරාධ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ලොව පුරා පවතින ක්‍රීඩා කර්මාන්තයේ ඓතිහාසික ප්‍රවණතාවය සැලකිල්ලට ගෙන" නීත්‍යානුකූල නියාමකයෙකුගේ අනුමැතියේ මුද්‍රාව සහතික කිරීම තුළින් එහි අධිකරණ බලය තුළ සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයේ අඛණ්ඩතාවය වැඩි දියුණු කරන අතර්ම යහපත් චේතනාවෙන් යුත් අනුග්‍රාහකයින් සහ ආයෝජකයින් යන දෙපාර්ශවයම ආකර්ෂණය කරනු ලබයි.

4. පාරිභෝගික අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම: සූදුවට ඇබ්බැහි වීමේ අහිතකර ප්‍රතිවිපාක මෙන්ම අවාසි සහගත උපායයන්ගෙන් පාරිභෝගිකයින් ආරක්ෂා කිරීම සඳහාද නියාමකයෙකුගේ අවශ්‍යතාවක් පවතී.

අප දකින ආකාරයට" පනත් කෙටුම්පතේ නිර්මාණය කර ඇති පරිදි" සූදු නියාමන අධිකාරිය මෙම ඉලක්ක සපුරා ගැනීමට සමත් නොවේ. එබැවින්" දැනට ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති සූදු නියාමන අධිකාරියේ පනත් කෙටුම්පත ඉල්ලා අස්කර ගැනීම" නැවත කෙටුම්පත් කිරීම සහ ජාත්‍යන්තර විශේෂඥයින් සහ සාමාන්‍ය ජනතාව යන දෙපිරිසගේම උපදේශනය ඇතුළත් ක්‍රියාවලියක් තුළ පාර්ලිමේන්තුවට නැවත ඉදිරිපත් කිරීම යන්න අපගේ නිර්දේශයයි. ඒ අනුව මෙම කෙටි විස්තර පත්‍රිකාවේ දක්වා ඇති පරිදි" වර්තමාන කෙටුම්පතේ ඇති අඩුපාඩු කෙරෙහි විශේෂ අවධානයක් යොමු කළ යුතුය. 4 වන කොටසේ වඩාත් විස්තරාත්මකව පෙන්වා දී ඇති එකී අඩුපාඩු පහත වගුවේ සංක්ෂිප්තව දක්වා ඇත.

දුර්වලතාව	වත්මන් විධිවිධාන	යෝජිත විධිවිධාන
1. මුදල් අමාත්‍යවරයා සතු අසීමිත බලතල" ආයතනයේ ස්වාධීනත්වයට හානි කරයි. මණ්ඩලයේ සාමාජිකයින් පත් කිරීමට අමාත්‍යවරයාට අසීමිත බලයක් ඇත .	මණ්ඩලයේ සාමාජිකයින් පත් කිරීමට අමාත්‍යවරයාට අසීමිත බලයක් ඇත. අධිකාරියේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා පත් කරනු ලබන්නේ අමාත්‍යවරයා විසිනි. අමාත්‍යවරයාගේ අතේ අධික නියාමන-නිර්මාණය කිරීමේ බලය නීති සම්පාදනය කිරීමේ අසීමිත බලය අමාත්‍යවරයා සතුය. අධිකාරියට නියෝග ලබා දීමේ බලය අමාත්‍යවරයා සතුය. අධිකාරියට ප්‍රධාන වශයෙන් අරමුදල් සපයනු ලබන්නේ අයවැය ප්‍රතිපාදන හරහාය.	අමාත්‍යවරයාගේ නාමයෝජනා සඳහා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාව විසින් අනුමැතිය ලබා ගැනීම අවශ්‍ය වන ලෙස විධිවිධාන පැනවීම. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා පත් කිරීමේදී මණ්ඩලය විසින් තරඟකාරී ක්‍රියාවලියක් අනුගමනය පත් කළ යුතු බවට නියම කිරීම. 2021 අංක 19 දරණ සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභා පනතේ සඳහන් පරිදි" අධිකාරියට නීති සම්පාදනය කිරීමේ බලය වැඩි කිරීම" එවිට අධිකාරියට රෙගුලාසි පිළිබඳව තීරණවලට එළඹිය හැකිය. අධිකාරියට බැඳීමේ නියෝග නිකුත් කිරීමට අමාත්‍යවරයාට බලය නොතිබිය යුතුය. අධිකාරියට බලපත්‍ර ගාස්තුවෙන් කොටසක් ලැබිය යුතුය.නැතහොත් ක්‍රියාකරුවන්ගෙන් තමන්ගේම නියාමන ගාස්තු අය කර ගත යුතුය.
2. ක්‍රීඩා කර්මාන්තය නියාමනය කිරීමේදී සංචාරක කර්මාන්තයට ඒ සම්බන්ධයෙන් කිසිදු සම්බන්ධයක් නොමැත. මණ්ඩලය සඳහා නිල බලයෙන් පත් කරන ලද පැරණි නියෝජිතයෙකු පත් නොකළ යුතුය;	මණ්ඩලය සඳහා නිල බලයෙන් පත් කරන ලද පැරණි නියෝජිතයෙකු පත් නොකළ යුතුය. ආගන්තුක සත්කාර මණ්ඩලයට පත් කිරීම සඳහා එම පළපුරුද්ද සුදුසුකමක් ලෙස නොසැලකිව යුතුය.	ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරියේ විධායක නිලධාරියෙකු මණ්ඩලයට නිල බලයෙන් පත් කළ යුතුය. මණ්ඩලයට පත් කිරීම සඳහා සුදුසුකමක් ලෙස ආගන්තුක සත්කාර පිළිබඳ පළපුරුද්ද ඇතුළත් කළ යුතුය.
3. ලොතරැයි කර්මාන්තයේ අඛණ්ඩ නියාමනයක් නොමැත. ජාතික සහ සංවර්ධන ලොතරැයි මණ්ඩල අධිකාරියේ නියාමනයෙන් නිදහස් කර ඇත. ලොතරැයි මණ්ඩල අධිකාරියේ නියාමන අධීක්ෂණය යටතට ගෙන ආ යුතුය.	ජාතික සහ සංවර්ධන ලොතරැයි මණ්ඩල අධිකාරියේ නියාමනයෙන් නිදහස් කර ඇත.	ලොතරැයි මණ්ඩල අධිකාරියේ නියාමන අධීක්ෂණය යටතට ගෙන ආ යුතුය.
4. මාර්ගගත සූදු ක්‍රීඩා කෙරෙහි ප්‍රමාණවත් අවධානයක් නොමැත.	මාර්ගගත සූදු ක්‍රීඩා ජාලාවල අනුග්‍රාහකයින් ලියාපදිංචි කිරීම පිළිබඳ විධිවිධාන නොමැත.විදේශයන්හි සිට ක්‍රියාත්මක වන මාර්ගගත සූදු ක්‍රීඩා නියාමනය කිරීම පිළිබඳ විධිවිධාන නොමැත.	මාර්ගගත සූදු ක්‍රීඩාවේ ක්ෂණ බාහිරතා නියාමනය කිරීමට සහ මාර්ගගත සූදු ක්‍රීඩාවන්වල අනුග්‍රාහකයින් ලියාපදිංචි කිරීමට විධිවිධාන හඳුන්වා දිය යුතුය.

		විදේශයන්හි සිට ක්‍රියාත්මක වන මාර්ගගත සූදු ක්‍රීඩා වෙත ප්‍රවේශය නියාමනය කිරීමේ බලය අධිකාරියට ලබා දිය යුතුය.
5. ආදායම් එකතු කිරීම සම්බන්ධයෙන් ඇත්තේ අවම අධිකාරී බලයකි.	බදු ආදායම් එකතු කිරීමේදී අධිකාරියට නිශ්චිත බලතල පනත් කෙටුම්පත මගින් ලබා දී නොමැත.	සූදු ක්‍රීඩා ක්‍රියාකරුවන්ගේ ආදායම් සොයා ගැනීම සඳහා ශක්තිමත් යාන්ත්‍රණයක් සකස් කිරීමට අධිකාරියට බලය ලබා දිය යුතුය. දළ වශයෙන් වන සූදු ක්‍රීඩා ආදායම මත පදනම්ව බදුකරණය ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කටයුතු කිරීමේ වගකීම අධිකාරියට පැවරිය යුතුය.
6. නීති කඩ කරන්නන්ට ප්‍රමාණවත් දඬුවම් නොමැත.	බොහෝමයක් වැරදි සඳහා උපරිම රුපියල් 100000ක දඩයක් සහ/හෝ වසර දෙකක් දක්වා සිර දඬුවමක් නියම කෙරේ.	වැරදි හැසිරීම් / ක්‍රියාකාරකම් ඵලදායී ලෙස අධෛර්යමත් කිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර සම්මතයන්ට ගැලපෙන පරිදි සූදු ක්‍රීඩා රෙගුලාසි උල්ලංඝනය කිරීමේ වරද සඳහා දඩ සහ සිර දඬුවම් යන දෙකම වැඩි කළ යුතුය.

2. ශ්‍රී ලංකාවේ සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය පිළිබඳ හැඳින්වීමක්

'ඔට්ටුවක්' යනු සිදුවීමක 1% අවිනිශ්චිත ප්‍රතිඵලය මත පදනම්ව" මුදලක් වැනි දෙයක් ඔස්සේ ගනු ලබන අවදානමකි. ඒ අනුව 'සූදුව' යනු දැනුම හෝ කුසලතාවයට 2% වඩා වාසනාව මත පමණක් පදනම් වූ අවිනිශ්චිත ප්‍රතිඵලයකි. අනෙක් අතට" 'ඔට්ටුවක්' යනු වාසනාව මත පමණක් නොව" උපායමාර්ගික පර්යේෂණ සහ පූර්ව දැනුම 3% මත පදනම් වූ ඔට්ටුවකි. 'සූදු' යනු රජය 4% විසින් අනුමත කරන ලද සූදුව හෝ ඔට්ටු ඇල්ලීමේ ක්‍රියාකාරකමක නියැලීමයි. මෙම නිර්වචනයට අනුව" ශ්‍රී ලංකාවේ කැසිනෝ" ඔට්ටු ඇල්ලීමේ ආයතන සහ ලොතරැයි සියල්ල රාජ්‍ය අනුමැතිය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන අතර" මහා පරිමාණ සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයට කැසිනෝ" ඔට්ටු ඇල්ලීම සහ ලොතරැයි කර්මාන්ත ඇතුළත් වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට බැලීස්" බෙලාජියෝ" කැසිනෝ මරීනා සහ ස්ටාර්ඩස්ට් වශයෙන් කැසිනෝ ශාලා හතරක් ක්‍රියාත්මක වන අතර" පස්වැන්න 2025 වසරේ තුන්වන කාර්තුවේදී සිටි ඔෆ් ඩ්‍රීම්ස් ඒකාබද්ධ නිකේතනයේ මෙහෙයුම් කටයුතු ආරම්භ කිරීමට නියමිතය. තවද කොළඹ වරාය නගරයේ සහ නෙළුම් කුළුණේ5% කැසිනෝ ශාලා පවත්වාගෙන යාම සඳහා ආයෝජකයින් ගෙන්වා ගැනීමට සැලසුම් සකස් වෙමින් පවතී. දිවයින පුරා විවිධ ස්ථානවල ඔට්ටු ඇල්ලීමේ මධ්‍යස්ථාන ක්‍රියාත්මක කරන ප්‍රමුඛතම තරඟකරුවන් දෙදෙනෙකු වන ස්පෝර්ටින් ටයිම්ස් සහ ස්පෝර්ටින් ස්ටාර් ආයතන විසින් ඔට්ටු ඇල්ලීමේ කර්මාන්තයේ ආධිපත්‍යය දරයි. අනෙක් අතට" ලොතරැයි කර්මාන්තය රජය සතු ජාතික ලොතරැයි මණ්ඩලයේ සහ සංවර්ධන ලොතරැයි මණ්ඩලයේ ද්විත්ව පාලනය යටතේ සම්පූර්ණයෙන්ම රාජ්‍ය පාලනය යටතේ පවතී.

3. සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය නියාමනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය

ලොව පුරා බොහෝ සංස්කෘතීන් සහ ආගම්වල 6% පවතින තහනම් හේතුවෙන්" සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය" විශේෂයෙන් කැසිනෝ" බොහෝ රටවල නීති විරෝධී ක්‍රියාවක් සේ සැලකේ. ආර්ථික න්‍යායානුකූලව" සූදු ක්‍රීඩාව 7% නිසා පැන නගින සෘණ බාහිරතා සලකා සූදු ක්‍රීඩා තහනම් කිරීම සාධාරණීකරණය කළ හැකිය. සෘණ බාහිරතාවක් යනු ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල ඉහළ මට්ටමේ සැපයුම" සමාජීය වශයෙන් අඩු සුබසාධනයක් ඇති කරන තත්ත්වයක් හෙවත් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකමක තෙවන පාර්ශවීය බලපෑමකි. සූදු ක්‍රීඩාවට ඇබ්බැහි වූවන් විසින් සිදු කරනු ලබන ව්‍යාධිජනක සූදුව" සූදු කර්මාන්තය සාම්ප්‍රදායිකව සම්බන්ධ කර ඇති අපරාධ ක්‍රියාකාරකම් රාශිය සහ සූදුවේ සංස්කෘතික බලපෑම් යන සියල්ලම බොහෝ රටවල 8% කැසිනෝ කර්මාන්තයට නීතිමය තත්ත්වය ආරෝපණය කිරීමට පවතින සාධාරණ බාධාවන් වේ.

කෙසේ වෙතත්" සම්පූර්ණයෙන්ම සූදු ක්‍රීඩා තහනම් කිරීම ඵලදායී නොවන්නේ" ඉහළ අවදානම් සහ ඉහළ ප්‍රතිලාභ 9% සහිත හැසිරීම් කෙරෙහි මිනිසා තුළ ස්වාභාවිකව නැඹුරුවක් පවතින නිසාය. ඒ අනුව සූදු ක්‍රීඩා ආයතනවල ක්‍රියාකාරිත්වය සහ අනුග්‍රහය වැළැක්වීම අකාර්යක්ෂම බව ඔප්පු වී ඇත. සූදු ක්‍රීඩාවට ඇබ්බැහි වීමේ ස්වභාවය සහ මිනිසා තුළ ඇති මෙම ස්වාභාවික නැඹුරුව" කර්මාන්තය නීත්‍යානුකූලව හඳුනාගෙන නොමැති 10% රටවල පවා සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය අවිධිමත් ආර්ථිකයේ රාමුවට තුළට ඇතුළු වී ඇති බව පෙන්වා දේ. ඒ අනුව සම්පූර්ණයෙන්ම සූදු ක්‍රීඩා තහනම් කිරීම් හරහා ක්‍රීඩා ක්‍රියාකාරකම් නැවැත්වීමට රජයේ ආයතනවලට ඇති නොහැකියාව පුදුමයට කාරණයක් නොවිය යුතුය. සෘණ බාහිරතා සහිත ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල ඵලදායී නියාමකයින් වීමට එම ක්‍රීඩාවන් සම්පූර්ණයෙන්ම තහනම් කිරීම්" අසමත් වීම ඇති බව අතීතයේ සිදු වූ දේවල්වලින් උදාහරණ ලෙස පෙන්විය හැකියඃ එක්සත් ජනපදය තුළ මෙකී තහනම ක්‍රියාත්මක වූ කාලය සහ ශ්‍රී ලංකාවේ මෑත කාලයේ මිල පාලනයන් සහ කෝටා පද්ධති අසාර්ථක වීම. අනෙක් අතට" නියාමනය යනු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයේ සෘණ බාහිරතා වැනි වෙළඳපල අසාර්ථකත්වයන්ට මුහුණ දීම සඳහා රජයකට අනුගමනය කළ හැකි විකල්ප උපාය මාර්ගයක් වන අතර රටක් තුළ නීත්‍යානුකූල 11% ස්වරූපයෙන් ක්‍රියාත්මක වීමට ඒවාට බාධාවක් නොමැත. අසාර්ථක වෙළඳපොළ නිවැරදි තත්ත්වයක ක්‍රියාත්මක වීමට තවමත් ඉඩ සලසයි. නියාමනය මඟින් කර්මාන්තයක පැවැත්මට ඉඩ දීමට රජයකට හැකි නමුත්" ඒ ඔස්සේ කර්මාන්තය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය සහ එයට සහභාගී වන අය පිළිබඳව දැඩි සීමාවන් පැනවිය හැකිය.

හොඳින් නියාමනය කරන ලද සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයක පැවැත්ම වෙනත් හේතූන් මත ද යෝග්‍ය වන අවස්ථා තිබේ. සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය" විශේෂයෙන් කැසිනෝවලින් නිර්මාණය වන විවිධ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් 12% නිසා ආර්ථිකය වර්ධනයට හිතකර තත්ත්වයන් ඇති වන බව පෙන්නුම් කර ඇත. කැසිනෝවලින් ඇති වන එකී බලපෑම අර්ධ වශයෙන් අපනයන ආදායම් ස්වරූපයෙන් ප්‍රකාශ වන අතර" දේශීය ආර්ථිකයට 13% විදේශ විනිමය ගලා ඒමට පහසුකම් සපයයි. තවද" ප්‍රාදේශීය ආර්ථිකයන් වෙත වැඩි ආයෝජන සහ පාරිභෝගිකයින් ආකර්ශනය කර ගැනීම තුළින්" සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය මඟින් දේශීය සමාගම්වල විකුණුම් වර්ධනය කර ගැනීමට උපකාරී වේ. ඉහළ විකුණුම් පරිමාවෙන් වැඩිවන ව්‍යාපාර ලාභ පසුව දේශීය ආර්ථිකය තුළ නැවත ආයෝජනය කළ හැකි අතර" එමඟින් ඉහළ රැකියා මට්ටම්" ප්‍රාග්ධන ලාභ සහ ප්‍රාදේශීය සහ ජාතික 14% වශයෙන් රජය වෙත බදු ආදායම් උත්පාදනය කරයි. ඊට අමතරව" බහුකාර්ය හෝටල්" නිවාඩු නිකේතන වන ඒකාබද්ධ නිවාඩු නිකේතන - ඔවුන්ගේ අනුග්‍රාහකයින්ට සූදු ක්‍රීඩා සහ ක්‍රීඩා නොවන සේවා යන සේවා දෙකම සපයන අතර ඒ ඔස්සේ කර්මාන්තයට අමතර ඉල්ලුමක් ගෙන ඒමෙන් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් තවදුරටත් පුළුල් කිරීමට හේතු විය හැක. හෝටල් ආයෝජන අත්පොත මඟින් සූදු ක්‍රීඩා සඳහා ඇති ඉල්ලුම පුළුල් කාණ්ඩ හතරකට බෙදා වෙන් කරයි. එනම් දේශීය ඉල්ලුම" සංචාරක ඉල්ලුම" විනෝදාස්වාදය වෙනුවෙන් ඉල්ලුම් කරන්නන් සහ සම්මේලන හෝ ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා පැමිණෙන්නන් විසින් කරනු ලබන ඉල්ලුම වශයෙනි. මේ අතරින් අවසාන ඉල්ලුම් කාණ්ඩ තුන ඒකාබද්ධ නිවාඩු නිකේතන ආකෘතියටඤ15% විශේෂයෙන් අදාළ වේ.

සංචාරක ආර්ථිකයන්හි" ක්‍රීඩා කර්මාන්තය" විශේෂයෙන් කැසිනෝ" මූල්‍ය ආදායම් උත්පාදකයෙකුලෙස16% ලෙසද වැදගත් විය හැකිය. කෙසේ වෙතත්" සියලුම ආකාරයේ ක්‍රීඩා සමානව විචක්ෂණශීලී ආදායම් උත්පාදක ලෙස ක්‍රියා නොකරයි. කැසිනෝ කර්මාන්තයට අනුග්‍රහය දක්වන අයගේ ඉහළ ධනවත් තත්ත්වය සැලකිල්ලට ගෙන" කැසිනෝ කර්මාන්තය ආදායම් උත්පාදනයේ ඉතා අනුක්‍රමික ආකාරයක් ලෙසත්" ලොතරැයි ගැනුම්කරුවන් සාමාන්‍යයෙන් අඩු ආදායම්ලාභීන් 17% වීමට නැඹුරු වන බැවින්" ලොතරැයි කර්මාන්තය ප්‍රතික්‍රමික ආදායම් උත්පාදන ආකාරයක් ලෙස විශ්වීය වශයෙන් පිළිගැනේ. එබැවින් රටක හොඳින් නියාමනය කරන ලද කැසිනෝ කර්මාන්තයක පැවැත්ම රාජ්‍ය මූල්‍ය ආදායම් අනුක්‍රමික ආකාරයෙන් ඉහළ නැංවීමට හේතු විය හැකිය. එපමණක් නොව" මූල්‍ය හා අනෙකුත් අපරාධ මත අපකීර්තියට පත්ව ඇති සූදු කර්මාන්තය සැලකිල්ලට ගෙන" කර්මාන්තයට උචිත ආයෝජකයින් ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා අඛණ්ඩතාවයේ සංකේතයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන පරිදි හොඳින් නියාමනය කරන ලද පරිසරයක් පැවතීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයේ පාරිභෝගිකයින්ගේ" විශේෂයෙන් අනියම් සූදු ක්‍රීඩාකරුවන්ගේ විශ්වාසය දිනා ගත හැක්කේ අවංක සහ විශ්වාසදායක ආයෝජකයින්ට පමණි. එමඟින් ආර්ථිකයට ඇති වන වර්ධන බලපෑම් ඉහළ නංවාගෙන මූල්‍යමය ලාභ වර්ධනය කර ගත හැකිය.

එබැවින් 2025 මැයි 23 දිනැති සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියක් පිහිටුවීම පිළිබඳ කෙටුම්පත් පනත් කෙටුම්පත ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් ගෙන ඇති සාධනීය පියවරකි. කෙසේ වෙතත්" එහි වාසි සහ අවාසි සොයා බැලීමට පෙර" සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය තුළ නියාමනය මඟින් ඉටු කරන නිශ්චිත අරමුණ කුමක්ද යන්න න්‍යායාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයකින් තේරුම් ගැනීම වැදගත්ය. ඔක්ස්ෆර්ඩ් නියාමන අත්පොතේ නියාමනය මගින් ආවරණය වන පුළුල් ක්ෂේත්‍ර හතරක් හඳුනා ගනී. එනම් සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයට 18% අදාළ වන ආර්ථික නියාමනය" සමාජ නියාමනය" තරඟකාරිත්වය සහ ඒකාබද්ධ කිරීමේ නීති සහ නීති පද්ධතිය යන්නයි. ණිව්‍යාපාර කෙතරම් හොඳින් ක්‍රියා කරනවාද" කර්මාන්ත සංවිධානය වී ඇති ආකාරය" මිල නියම කර ඇති ආකාරය" කොපමණ මුදලක් ආයෝජනය කර තිබේද සහ කොපමණ ප්‍රමාණයක් නිෂ්පාදනය කරන්නේද⊏ යන්න වැනි පැහැදිලි මූල්‍ය කරුණු ආර්ථික නියාමනය මගින් සලකා බලනු ලැබේ. මේ සියල්ල සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය 19% කළමනාකරණය කිරීමේදී නියාමකයින් සලකා බැලිය යුතු වැදගත් කරුණු වේ. ආරම්භයක් ලෙස" මෙම කර්මාන්තය පෞද්ගලික හෝ රාජ්‍ය අංශය යටතේ ක්‍රියාත්මක විය යුතුද" නැතහොත් රාජ්‍ය-පෞද්ගලික හවුල්කාරිත්වයේ ස්වරූපයෙන් නිර්මාණය කර තිබේද යන ප්‍රශ්නයට නියාමකයා පිළිතුරු දිය යුතුය. එවිට නියාමකයාට ලබා දිය හැකි ආයෝජනවල නියමයන් නියම කරන රාමුවක් සකස් කිරීමට අවශ්‍ය වන අතර" එය අවසානයේ ක්‍රීඩා සමාගම්වල ක්‍රියාකාරිත්වය" ඒවායේ මිලකරණය සහ ප්‍රතිදානය තීරණය කරනු ඇත. මීට අමතරව" ආර්ථික රෙගුලාසිවල වැදගත් අංගයක් වන්නේ ක්‍රීඩා කර්මාන්තයට අදාළ වන බදු නීති ය. ක්‍රීඩා කර්මාන්තය තුළ මගහැරීම සහ වැළකී සිටීම සඳහා ඇති ඉහළ විභවය සැලකිල්ලට ගෙන මෙම නීති විශේෂයෙන් වැදගත් වේ.

සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයේ සන්දර්භය තුළ" ක්‍රීඩා කර්මාන්තයේ සෘණ බාහිරතා වැඩි වශයෙන් පැතිරීම සැලකිල්ලට ගෙන" නියාමකයා විසින් අනුගමනය කරන සමාජ නියාමනයේ රාමුව මත පදනම්ව එවැනි ආර්ථික නියාමනය අනිවාර්යයෙන්ම සකස් කළ යුතුය. නියාමකයා මුලින්ම ක්‍රීඩාවල සෘණාත්මක බාහිර බලපෑම් වන මිනිසුන්ට එයින් ඇති වන මානසික බලපෑම" අපරාධ සහ අනෙකුත් නීති විරෝධී සහ සදාචාර විරෝධී ක්‍රියාකාරකම් සමඟ සම්බන්ධ වීම සහ දේශීය ප්‍රජාවට ඇති වන මූල්‍යමය ඇඟවුම් වැනි" සමාජ නියාමනය හරහා මැඩපැවැත්වීම සඳහා එහි ප්‍රවේශය තීරණය කළ යුතු අතර" පසුව සමාජ නියාමනයේ හරයට අනුකූල වන ආර්ථික නියාමනය සකස් කළ යුතුය.

ආර්ථික හා සමාජීය නියාමනයේ අරමුණුවලට අහිතකර වන ආකාරයෙන් ක්‍රීඩා ක්‍රියාකරුවන් අත අධික ලෙස වෙළඳපල බලය සංකේන්ද්‍රණය වීම වැළැක්වීම සඳහා නියාමකයා විසින් ක්‍රීඩා කර්මාන්තයට අදාළ වන තරඟකාරී සහ ඒකාබද්ධ කිරීමේ නීති සකස් කළ යුතුය. මෙම නීති යටතේ" ක්‍රියාකරුවන් අතර ඕනෑවට වඩා හෝ ඉතා අඩු තරඟයකට ඉඩ නොදී කර්මාන්තය තුළ ප්‍රශස්ත මට්ටමේ තරඟකාරිත්වය පවත්වා ගැනීම සඳහා නියාමකයා විසින් ප්‍රවේශය" ඒකාබද්ධ කිරීම් සහ අත්පත් කර ගැනීම් සඳහා සුදුසු බාධක මට්ටම් තීරණය කළ යුතුය. බලවත් සමාගම් විසින් පාරිභෝගිකයින්ගේ සහ අවංක ක්‍රියාකරුවන්ගේ අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝණය කිරීමෙන් වැළැක්වීමට සහ මුදල් විශුද්ධිකරණය වැනි අපරාධ නැවැත්වීමට පමණක් නොව" ක්‍රීඩා කර්මාන්තය ස්ථාවර සහ දිගු කාලීනව හොඳ ව්‍යාපාරික අර්ථයක් ඇති ආකාරයකින් පිහිටුවා ඇති බව සහතික කිරීමට ද මෙම නීති වැදගත් වේ.

අවසාන වශයෙන්" කැසිනෝ ක්‍රියාත්මක වන නීති පද්ධතිය" ක්‍රීඩා කර්මාන්තයට 20% අදාළ වන රෙගුලාසි වල නීත්‍යානුකූලභාවය සහ ඵලදායීතාවය සඳහා පසුබිමක් සපයයි. බලපත්‍ර ක්‍රමයක් හෝ වෙනත් සමාන යාන්ත්‍රණයක් මත පදනම්ව ක්‍රීඩා මෙහෙයුම් සඳහා නීත්‍යානුකූලභාවය ආරෝපණය කිරීමේ මාධ්‍යයක් නීති පද්ධතිය විසින් ඉතා මැනවින් සැපයිය යුතුය. තවද කර්මාන්තයට අදාළ වන ආර්ථික සමාජීය සහ අනෙකුත් රෙගුලාසි සැබවින්ම අනුගමනය කරන බව සහතික කිරීම සඳහා කර්මාන්තයේ මෙහෙයුම් අධීක්ෂණය කිරීමට බලය ඇති නියාමන ආයතනයකට නීති පද්ධතිය විසින් බලය පැවරිය යුතුය. එමෙන්ම සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයට අදාළ වන සියලුම ඍජු සහ පර්යන්ත නීති මෙන්ම ක්‍රීඩා කර්මාන්තයේ සන්දර්භය තුළ මෙම නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා බලය පවරා ඇති ආයතන පිළිබඳව නීති පද්ධතිය පැහැදිලි බව සහතික කළ යුතුය. හොඳින් ස්ථාපිත නීතිමය රාමුවක් යනු කර්මාන්තයේ මෙහෙයුම්වල නීත්‍යානුකූලභාවය තුළ ආයෝජකයින් සහ පාරිභෝගිකයින් යන දෙපිරිසගේම විශ්වාසය පවත්වා ගැනීමෙන්" කර්මාන්තයට එරෙහිව ඇති අහිතකර බාහිර බලපෑම්වලින් ආරක්ෂා කර ගැනීමට අත්‍යවශ්‍ය අංගයකි.

4. සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය පිළිබඳ පනත් කෙටුම්පත

1. පනත් කෙටුම්පතේ සාරාංශය

ශ්‍රී ලංකාව තුළ සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියක් පිහිටුවීම පිළිබඳ කෙටුම්පත් පනත් කෙටුම්පතේ ප්‍රධාන විධිවිධාන පහත දැක්වේ. පාර්ලිමේන්තු පනතක් ලෙස බලාත්මක වුවහොත්" සූදු සහ ඔට්ටු ඇල්ලීමේ බදු පනත ජාතික ලොතරැයි මණ්ඩල පනත සහ සංවර්ධන ලොතරැයි මණ්ඩල පනත හැර ශ්‍රී ලංකාවේ සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය පිළිබඳ පවතින සියලුම පනත් අවලංගු කරනු ලබන මෙම පනත් කෙටුම්පත අදාළ වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ කැසිනෝ සහ ඔට්ටු ඇල්ලීමේ කර්මාන්ත සඳහා පමණි. අධිකාරිය සමන්විත වන්නේ මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්" දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවේ කොමසාරිස් ජනරාල් මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයේ ප්‍රධානියා සහ පොලිස්පතිවරයා හෝ ඔහුගේ නාමිකයා යන නිල බලයෙන් පත් කරන ලද සාමාජිකයින් හතර දෙනෙකුගෙන් සහ මුදල් අමාත්‍යවරයා විසින් පත් කරන ලද සුදුසුකම් ලත් සාමාජිකයින් තිදෙනෙකුගෙන් සමන්විත කළමනාකරණ මණ්ඩලයකින් වන අතර ඔවුන්ට උපරිම වශයෙන් වසර තුනක සේවා කාලයක් සඳහා සුදුසුකම් ලැබේ. මණ්ඩලයේ සභාපතිවරයා ලෙස තෝරා ගනු ලබන්නේ මෙම පත් කරන ලද සාමාජිකයින් අතරින් මුදල් අමාත්‍යවරයා විසින් පත් කරන පුද්ගලයාය.

මෙම පනත් කෙටුම්පත අධිකාරියේ මූලික රාජකාරි සහ කාර්යයන් ලෙස පහත සඳහන් දෑ හඳුනා ගනී: සූදුව සහ අනෙකුත් ආශ්‍රිත මෙහෙයුම් නියාමනය කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම නීති විරෝධී සූදු මෙහෙයුම් සහ සූදුවට අදාළ අනෙකුත් නීති විරෝධී ක්‍රියාකාරකම් වැළැක්වීම කර්මාන්තයේ මුදල් විශුද්ධිකරණයට එරෙහිව සටන් කිරීම" අධිකාරියේ මූල්‍ය ගිණුම් සහ එහි මාර්ගගත පැවැත්ම පවත්වාගෙන යාම සහ පනත් කෙටුම්පතේ නියමිත අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීමට උපකාරී විය හැකි වෙනත් ක්‍රියාකාරකම් සිදු කිරීම. මෙම පනත් කෙටුම්පත මගින් අවශ්‍ය සහ අවසර දී ඇති පරිදි සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය සඳහා රෙගුලාසි සෑදීමේ බලය අමාත්‍යවරයා වෙත පැවරී ඇත. අධිකාරියේ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියා ලෙස කටයුතු කරන මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ඇතිව අධිකාරියේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා පත් කිරීමේ බලයද පනත් කෙටුම්පත මගින් අමාත්‍යවරයාට පවරා ඇත. අධිකාරියේ සියලුම ක්‍රියාකාරකම් අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා විසින් මණ්ඩලයේ මග පෙන්වීම යටතේ ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. එහි ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී අමාත්‍යවරයා විසින් ලබා දෙන ඕනෑම උපදෙසකට අධිකාරිය අනුකූල වන බවට පනත් කෙටුම්පතේ තවදුරටත් සහතික වේ.

පනත් කෙටුම්පතෙහි අර්ථ දක්වා ඇති පරිදි සහ අමාත්‍යවරයාගේ සංශෝධනය කිරීමට යටත්ව වාණිජ සූදු ක්‍රියාකාරකම් සිදුවන ඕනෑම ආයතනයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා බලපත්‍රයක් සන්තකයේ තබා ගැනීම පනත් කෙටුම්පත මගින් අනිවාර්ය කරයි. එමඟින් සුදුසුකම් නිර්ණායක දක්වා ඇති අතර නැවතත් අමාත්‍යවරයාගේ අභිමතය පරිදි සහ බලපත්‍රයක් ලබා ගැනීමේදී අනුගමනය කළ යුතු පරිපාලන ක්‍රියාවලියට යටත් වේ. මාර්ගගත සූදු ක්‍රීඩා වේදිකා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ක්‍රියාකරුවන් වෙනම බලපත්‍රයක් ලබා ගත යුතු බවද පනත් කෙටුම්පතෙහි සඳහන් වේ. බලපත්‍රලාභී ක්‍රියාකරුවන් සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයට අදාළ සියලුම රෙගුලාසි නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූල වීම මෙන්ම බලපත්‍රය පවත්වා ගැනීම සඳහා ආරක්ෂාව සනීපාරක්ෂාව සහ අනෙකුත් අදාළ කරුණු සම්බන්ධයෙන් අවම ප්‍රමිතීන් පවත්වා ගැනීම අවශ්‍ය වේ. සූදු ක්‍රීඩා මෘදුකාංගවල සියලුම සංවර්ධකයින්" බෙදාහරින්නන් සහ ක්‍රියාකරුවන් අක්වෙරළ සූදු ක්‍රීඩා ක්‍රියාකාරකම්වල ක්‍රියාකරුවන් මෙන්ම ජන්කට් ක්‍රියාකරුවන්ද ඔවුන්ගේ සූදුවට අදාළ ව්‍යාපාරික කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා වෙනම බලපත්‍ර ලබා ගැනීම මෙම පනත් කෙටුම්පතට අනුව අවශ්‍ය වේ. පාර්ලිමේන්තුව විසින් එයට සම්මත කරන ලද මුදල්" අධිකාරිය එහි කාර්යයන් ඉටු කරන විට පරිපාලන ගාස්තු ලෙස එකතු කරන මුදල් සහ අරමුදලේ උපචිත මුදල් තබා ගැනීමට බලයලත් සූදු ක්‍රීඩා අධිකාරිය සඳහා අරමුදලක් මෙම පනත් කෙටුම්පත මඟින් නිර්මාණය කෙරේ.

බලපත්‍රයක් නොමැතිව වාණිජමය සූදු ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන යාම හැර සූදු නීතියේ ඕනෑම රීතියක් කඩ කිරීම රුපියල් 100 000 දක්වා දඩයකට හෝ වසර 2 ක් දක්වා සිර දඬුවමකට හෝ දෙකම නියම කළ හැකිය. බලපත්‍රයක් නොමැතිව වාණිජමය ආකාරයේ සූදු ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන යාමෙන් රුපියල් මිලියන 10 ක් දක්වා දඩයක් සහ/හෝ වසර 2 ක් දක්වා සිර දඬුවමක් නියම විය හැකිය.

2. පනත් කෙටුම්පතේ ඇති අඩුපාඩු

ශ්‍රී ලංකාව තුළ පවතින සූදු ක්‍රීඩා නියාමකයෙකුගේ හදිසි අවශ්‍යතාවය සැලකිල්ලට ගෙන සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය පිළිබඳ කෙටුම්පත් පනත් කෙටුම්පත ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සන්ධිස්ථානීය ජයග්‍රහණයකි. කෙසේ වෙතත්" කෙටුම්පත් කර ඇති පරිදි එහි ප්‍රකාශිත අරමුණු ඵලදායී ලෙස සාක්ෂාත් කර ගැනීමට බාධාවක් විය හැකි විවිධ අඩුපාඩු අඩංගු වේ. වර්තමාන ස්වරූපයෙන් පනත් කෙටුම්පතේ ඇති ප්‍රධාන අඩුපාඩු වන්නේ:

1. අමාත්‍යාංශයේ අධිකාරීත්වය ස්වාධීනත්වයට හානි කරයි.

මෙම පනත් කෙටුම්පත මඟින් ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රීඩා කර්මාන්තය නියාමනය කිරීම සඳහා මුදල් අමාත්‍යවරයා වෙත අතිමහත් බලයක් පවරා ඇති අතර එමඟින් සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය ස්වාධීන නියාමන ආයතනයක් වෙනුවට අමාත්‍යවරයාගේ අභිමතය ක්‍රියාත්මක කරන්නෙකු බවට පත් කොට තිබේ. මෙම කෙටුම්පත් පනත් කෙටුම්පත යටතේ" අමාත්‍යවරයාට සංවරණ සහ තුලනවලින් පාලනය නොවන අන්දමේ පහත සඳහන් මධ්‍යස්ථ නොවන බලතල තිබේ.

* වෙනත් කිසිදු අධිකාරියක උපදෙස් හෝ අනුමැතියකින් තොරව" ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල සාමාජිකයින් තිදෙනෙක් පත් කිරීම

* පත් කරන ලද අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල සාමාජිකයින් අතරින් මණ්ඩලයේ සභාපතිවරයා පත් කිරීම

* අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය සමඟ සාකච්ඡා කිරීමෙන් පසුව අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා පත් කිරීම

* අධිකාරිය විසින් බලාත්මක කළ යුතු සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය සඳහා රෙගුලාසි සකස් කිරීම

* අධිකාරිය විසින් අනුගමනය කළ යුතු නියෝග අධිකාරියට නිකුත් කිරීම

* වාණිජමය වශයෙන් පැවැත්වීමට අවසර දී ඇති සූදු ක්‍රීඩා වර්ග පිළිබඳ නියමය

* සූදු ක්‍රීඩා බලපත්‍රයක් ලබා ගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලැබීමට සමාගමක් විසින් තබා ගත යුතු අවම ප්‍රාග්ධනයක් පිළිබඳ නියමය

* පනත් කෙටුම්පතේ විධිවිධාන උල්ලංඝනය කරන ක්‍රියාකරුවන්ට ලබා දිය යුතු මූල්‍යමය දඬුවම් පිළිබඳ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා අධිකාරිය විසින් බඳවා ගන්නා ලද ඕනෑම විශේෂඥයෙකුගේ වේතනය සහ සේවා කොන්දේසි නියම කිරීම

තවද අධිකාරිය තම මෙහෙයුම් සඳහා අරමුදල් සැපයීම සඳහා පාර්ලිමේන්තුව විසින් වෙන් කරන ලද මුදල් මත ප්‍රධාන වශයෙන් රඳා පවතින බව පෙනෙන අතර එම නිසා බොහෝ දුරට එහි මූල්‍ය නඩත්තුව අමාත්‍යවරයාගේ නියෝගය මත සිදු වනු ඇත. ඊට වෙනස් උදාහරණයක් ලෙස සිංගප්පූරුවේ සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය අයවැය ප්‍රතිපාදන මත විශ්වාසය තබන අතරවාරයේම බලපත්‍ර ගාස්තුවලින්ද සැලකිය යුතු ආදායමක් ලබා ගනී. සිංගප්පූරුවේ සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයට අදාළ නියාමන කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා අධිකාරිය විසින් එම ආදායම භාවිතයට ගනී. ශ්‍රී ලාංකික සන්දර්භය තුළ ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගිතා කොමිෂන් සභාව (PUCSL) සහ ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂන් සභාව (TRCSL) යනු සම්පූර්ණයෙන්ම නියාමන ගාස්තු හරහා අරමුදල් සපයන නියාමන ආයතන සඳහා උදාහරණ වේ. කෙටුම්පත් පනත් කෙටුම්පත මඟින් ශ්‍රී ලංකාවේ සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියට ක්‍රියාකරුවන්ගෙන් සේවා ගාස්තු අය කිරීමට පමණක් ඉඩ දී ඇති අතර එය එකතු කරන බලපත්‍ර ගාස්තු භාණ්ඩාගාරයට යොමු කළ යුතු බැවින් එහි මූල්‍ය ධනය බොහෝ දුරට රජය එහි අයවැය ප්‍රතිපාදනවල සූදු ක්‍රීඩා නියාමනයට කොතරම් ප්‍රමුඛත්වයක් ලබා දෙනවාද යන්න මත රඳා පවතී. එබැවින් සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය සැලසුම අනුව ස්වාධීන නියාමකයෙකු නොව මුදල් අමාත්‍යවරයාගේ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කරන මුදල් අමාත්‍යාංශයේ අංශයක් පමණි. මේ නිසා අධිකාරිය බලපෑම් අක්‍රමිකතා සහ දූෂණයට ගොදුරු විය හැකිය.

2. සංචාරක අංශය නොසලකා හැර තිබීම

සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය සහ සංචාරක කර්මාන්තය අතර කොතරම් සමීප සම්බන්ධතාවක් පවතීද යන්න සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන් කිව යුතු නොවේ. එබැවින් ශ්‍රී ලංකාවේ සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයට බලපාන ඕනෑම නියාමන පාලනයක් ශ්‍රී ලංකාවේ සංචාරක කර්මාන්තයටද සැලකිය යුතු ලෙස බලපෑම් කිරීමේ හැකියාව ඇත. එබැවින් සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය නියාමනය කිරීමේදී සංචාරක කර්මාන්තයට ඒ සම්බන්ධයෙන් හඬක් ලබා දීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය සහ පොලිසිය වැනි කර්මාන්තයේ අනෙකුත් ප්‍රධාන කොටස්කරුවන්ගේ අංශයෙන් එවැනි බලපෑමක් සඳහා අවශ්‍යතාවය පනත් කෙටුම්පත විසින් හඳුනාගෙන ඇති අතර එම අවශ්‍යතා නියෝජනය කරන නිලධාරීන් මණ්ඩලයට පත් කරනු ලබයි. කෙසේ වෙතත් පනත් කෙටුම්පත මඟින් සංචාරක කර්මාන්තයට මණ්ඩලය තුළ එවැනි නියෝජනයක් ලබා නොදේ. ආගන්තුක සත්කාරය ක්‍රීඩා කර්මාන්තය කළමනාකරණය කිරීම සඳහා වැදගත් කුසලතාවයක් වන නමුත් මණ්ඩල සාමාජිකයින්ට තිබිය හැකි කුසලතා ලැයිස්තුවෙන් එය පැහැදිලිවම අතුරුදහන් වී ඇත.

මෙය කැපී පෙනෙන්නේ ආගන්තුක සත්කාරය ක්‍රීඩා කර්මාන්තය නියාමනය කිරීම සඳහා ඉතා අදාළ වන බැවිනි.

3. ලොතරැයි කර්මාන්තය නියාමනය අඛණ්ඩව පැහැර හැර තිබීම

ලොතරැයි සූදු ක්‍රීඩා ක්‍රමයක් වුවද පනත් කෙටුම්පත ජාතික ලොතරැයි මණ්ඩලය සහ සංවර්ධන ලොතරැයි මණ්ඩලය සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය යටතේ නියාමනයෙන් නිදහස් කරයි. එබැවින් රාජ්‍ය ලොතරැයි මණ්ඩලවල මූල්‍ය අක්‍රමිකතා සහ පාරිභෝගික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීම් සම්බන්ධ විවිධ ගැටළු තිබියදීත්" ලොතරැයි කර්මාන්තය 21% නියාමනයකින් තොරව පවතිනු ඇත. මෙය සිංගප්පූරුවේ සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය මැකාවු හි සූදු පරීක්ෂණ සහ සම්බන්ධීකරණ කාර්යාංශය සහ හොංකොංහි ඔට්ටු ඇල්ලීමේ සහ ලොතරැයි කොමිසමට වඩා වෙනස් වේ. ඔවුන්ගේ එක් එක් අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල බලයලත් සූදු නියාමකයින් සියල්ල අනෙකුත් ආකාරයේ සූදු ක්‍රීඩා සමඟම ලොතරැයි කර්මාන්තයද නියාමනය කරයි.

4. අන්තර්ජාලය ඔස්සේ සිදු කෙරෙන සූදු ක්‍රීඩාවන් කෙරෙහි ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමු නොවීම.

මාර්ගගත සූදු ක්‍රීඩා ප්‍රවේශ ද්වාරයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වෙනම බලපත්‍ර අනිවාර්ය කිරීම වැනි මාර්ගගත සූදුව නියාමනය කිරීම පිළිබඳ වැදගත් විධිවිධාන කෙටුම්පත් පනත් කෙටුම්පතේ ඇතුළත් වේ. කෙසේ වෙතත් ශ්‍රී ලංකාවේ මාර්ගගත සූදුව සම්බන්ධ ප්‍රධාන ගැටළු විසඳීම සඳහා පනත් කෙටුම්පත ප්‍රමාණවත් නොවේ.

දේශීය ජනගහනය අතර යම් ස්ථානයක පවත්වාගෙන යනු ලබන සූදු ක්‍රීඩා ආයතන විශේෂයෙන් කැසිනෝ සඳහා අනුග්‍රහය දැක්වීම අනිවාර්යයෙන්ම ඉහළ මට්ටමක නොපවතින නමුත් දේශීය ජනගහනය අතර විශේෂයෙන් තරුණයින් 22% අතර මාර්ගගත සූදුව ව්‍යාප්ත වෙමින් පවතින බවට මෑත කාලීන සාක්ෂි තිබේ. බොහෝ දුරට විදේශයන්ගෙන් ක්‍රියාත්මක වන මාර්ගගත සූදු ක්‍රීඩා වේදිකා සඳහා අනුග්‍රහය දැක්වීමෙන් ශ්‍රී ලංකා රජයට බදු ආදායම අහිමි වීමක් පමණක් නොව ශ්‍රී ලංකාවේ තරුණ පරම්පරාවන් අතර ඇබ්බැහි වීමේ අර්බුදයක් සහ ඒ ආශ්‍රිත අනෙකුත් ගැටළු ද පෙන්නුම් කෙරේ.

අන්තර්ජාල සූදුවට අදාළ මෙම ගැටළු සැලකිල්ලට ගනිමින් සිංගප්පූරු රජය ඔවුන් විසින් නියාමනය කරනු ලබන ක්‍රියාකරුවන්ට පමණක් ප්‍රවේශය සීමා කරන අතර සිංගප්පූරුවේ නියාමනය නොකරන ලද ඕනෑම මාර්ගගත සූදු වේදිකාවකට ගෙවීම් අනුමත කිරීම මූල්‍ය ආයතනවලට තහනම් කරනු ලබයි. 2020 සූදු ක්‍රීඩා පාලන පනත මගින් පුද්ගලයින්ට මාර්ගගත සූදු වේදිකාවල අනුග්‍රාහකයන් ලෙස ලියාපදිංචි වීම සඳහා පුද්ගල පසුබිම් පරීක්ෂාවන් ඇතුළු පුළුල් නිර්ණායකයක් දක්වා ඇති අතර මෙම අවශ්‍යතා උල්ලංඝනය කරන බවට සොයා ගන්නා පුද්ගලයින්ට දැඩි දඬුවම් පනවා ඇත. ලූට් පෙට්ටි මාර්ගගත ක්‍රීඩා සහ දෙමුහුන් සූදු ක්‍රීඩා ආකෘති වැනි නැගී එන තාක්ෂණයන් නියාමනය කිරීම සඳහා විධිවිධාන ද පනතට ඇතුළත් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය සඳහා වන පනත් කෙටුම්පතේ ඊට හාත්පසින්ම වෙනස්ව මාර්ගගත සූදුව නියාමනය කිරීම පිළිබඳ එවැනි සවිස්තරාත්මක විධිවිධාන ඇතුළත් වී නොමැත.

5. ආදායම් එකතු කිරීම සම්බන්ධයෙන් පවතින අවම අධිකාරී බලය

ශ්‍රී ලංකාවේ සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයේ වර්තමාන සැකසුම හා සම්බන්ධ වැදගත් කරුණක් වන්නේ බදු පැහැර හැරීම සහ මග හැරීම සඳහා එය ලබා දෙන විශාල අවකාශයයි. ශ්‍රී ලංකාවේ සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයේ මුදල් මත පදනම් වූ ස්වභාවය මෙන්ම කැසිනෝ පැකේජ විකිණීමේදී විදේශයන්හි සිදුවන බොහෝ ගනුදෙනු ක්‍රියාකරුවන්ට ඔවුන්ගේ බදු බැඳීම් අඩුවෙන් වාර්තා කිරීමට බොහෝ අවස්ථාවන් ලබා දෙයි. තවද කැසිනෝවල ස්වයං-වාර්තා කරන ලද ආදායම් මත ගෙවිය යුතු බදු පවා මේ වන සිටින ක්‍රීඩා ක්‍රියාකරුවන් 23% විසින් කාලෝචිත ආකාරයකින් පියවනු නොලැබේ. මෙම කරුණු මඟින් පැහැදිලි වන්නේ එහි වර්තමාන අධිකාරිය සහ පරිපාලන මෙන්ම මූල්‍ය ධාරිතාවය සමඟින් ශ්‍රී ලංකාවේ දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයෙන් ආදායම් එකතු කිරීමට ප්‍රමාණවත් ලෙස ක්‍රියාත්මක නොවන බවයි.

එබැවින් සූදු කර්මාන්තයෙන් ආදායම් එකතු කිරීම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා කෙටුම්පත් පනත් කෙටුම්පතේ ඍජු විධිවිධාන නොමැතිකම මඟින් පෙන්වා දෙන්නේ ආදායම් රැස් කිරීම වැඩි කිරීමට සැලකිය යුතු අවස්ථාවක් පවතින බවයි. පනතේ අපේක්ෂිත අරමුණක් ලෙස ආදායම් එකතු කිරීම පනත් කෙටුම්පත මඟින් පිළිගනු ලැබුවද දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කර්මාන්තයෙන් ආදායම් එකතු කිරීම සඳහා ඵලදායී ලෙස සහාය වීම සඳහා සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය සතු නිශ්චිත බලතල ගෙනහැර දැක්වීමට පනත් කෙටුම්පත අපොහොසත් වේ. මෙම පනත් කෙටුම්පත එහි වර්තමාන ස්වරූපයෙන් සූදු සහ ඔට්ටු ඇල්ලීමේ බදු පනත අවලංගු නොකරන අතර" ශ්‍රී ලංකාවේ සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තයෙන් රජයට ලැබිය යුතු ආදායම් එකතු කිරීමට දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට ඇති හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීමක්ද නොකරයි.

6. උල්ලංඝනය කිරීම් සඳහා ප්‍රමාණවත් දඬුවම් නොතිබීම

ඉහත සඳහන් කළ පරිදි බලපත්‍ර රහිත සූදු ක්‍රීඩා ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා පනත් කෙටුම්පත මඟින් රුපියල් මිලියන දහයක උපරිම දඩයක් සහ/හෝ වසර දෙකක උපරිම සිර දඬුවමක් නියම කරයි. එය එවැනි ක්‍රියාකාරකමක යෙදීමට සාධාරණ බාධාවක් සපයයි. කෙසේ වෙතත් කෙටුම්පත් පනත් කෙටුම්පත යටතේ ඇති අනෙකුත් සෑම වරදකටම දඬුවම රුපියල් ලක්ෂයක උපරිම දඩයක් සහ/හෝ වසර දෙකක සිර දඬුවමක් හිමි වේ. මෙම දඬුවම් විශේෂයෙන් රුපියල් ලක්ෂයක් දක්වා දඩය පනත උල්ලංඝනය කිරීම විශේෂයෙන් බලපත්‍රලාභී ක්‍රියාකරුවන් විසින් ඵලදායී ලෙස අධෛර්යමත් කිරීමට ප්‍රමාණවත් නොවන බවට තර්ක කළ හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස සිංගප්පූරුවේ මේ හා සමාන වැරදි සඳහා ලබා දෙන දඬුවම් මීට වඩා බෙහෙවින් බර පතළය. විශේෂයෙන් එවැනි දඬුවම් තිබියදීත් සෑම වසරකම 24% උල්ලංඝනය කිරීමේ අවස්ථා කිහිපයක් වාර්තා වේ. එබැවින් ශ්‍රී ලංකාවේ කෙටුම්පත් පනත් කෙටුම්පත යටතේ ඇති දුර්වල දඬුවම් විභව වැරදිකරුවන් එම වැරදිවලින් වළක්වාලන හෝ වැරදි කිරීමට ඔවුන්ට කිසිසේත්ම බාධාවක් වනු ඇතැයි සිතිය නොහැක.

7. අනෙකුත් විවිධ අඩුපාඩු

සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය පිළිබඳ යෝජිත පනත් කෙටුම්පතේ පවතින පහත සඳහන් අඩුපාඩු ද සැලකිල්ලට ගැනීම වටී:

* ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියට ක්‍රියාකරුවන් සංඛ්‍යාවට සීමාවන් පැනවීම හරහා තරඟකාරිත්වය සහ වෙළඳපල ප්‍රමාණය නියාමනය කිරීමට බලයක් නොමැත. උදා: එකවර නිකුත් කරන ලද බලපත්‍ර ගණන සීමා කිරීම. පර්යේෂණවලින් පෙනී යන්නේ ක්‍රීඩා ක්‍රියාකරුවන් අඩු වීම කර්මාන්තයේ වර්ධනයට උපකාරී විය හැකි බවයි" මන්ද එය වඩා හොඳ කාර්යක්ෂමතාවයක් සහ පිරිවැය ඉතිරිකිරීම් (පරිමාණානුකූල ඵල) සඳහා ඉඩ සලසන බැවිනි. එබැවින්" කොපමණ ක්‍රියාකරුවන්ට අවසර දී ඇත්දැයි කළමනාකරණය කිරීමට සහ ක්‍රීඩා වෙළඳපොලේ 25% තරඟකාරිත්වය පාලනය කිරීමට අධිකාරියට බලය තිබීම වැදගත් වේ.

* තරඟකාරිත්වයට අදාළ තවත් කරුණක් වන්නේ නිකුත් කරන ලද බලපත්‍රවලට ධාරිතා සීමාවන් සම්බන්ධ කිරීම සඳහා එක් එක් සූදු ක්‍රීඩා ආයතනයට තිබිය යුතු මේස සහ යන්ත්‍ර ගණන පිළිබඳව පනත් කෙටුම්පතේ විධිවිධාන නොමැතිකමයි. මෙම නීති රීති නොමැති නම් අධිකාරියට ඒකාබද්ධ කිරීම් නිසි ලෙස නිරීක්ෂණය කිරීමට හෝ පාලනය කිරීමට නොහැකි වන අතර" එමඟින් සමාගම්වලට වෙළඳපොළ හැසිරවීම පහසු වේ. ඊට වෙනස්ව උදාහරණයක් ලෙස සිංගප්පූරුව මැකාවු සහ ලාස් වේගාස්හි ක්‍රීඩා නියාමකයින්ට ඔවුන් නිකුත් කරන බලපත්‍රවල එවැනි ධාරිතා සීමාවන් නියම කිරීමට බලය තිබේ.

* දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව ආදායම් රැස් කිරීමේදී වර්තමානයේ මුහුණ දෙන වැදගත් ගැටළුවක් වන එකම ක්‍රියාකරු විසින් එකම ගොඩනැගිල්ලක වෙනම කැසිනෝ ශාලා දෙකක් ක්‍රියාත්මක කරමින් ජාත්‍යන්තර සහ දේශීය අනුග්‍රාහකයින් වෙන වෙනම සැපයීම මෙම කෙටුම්පත මගින් විසඳා නොමැත. තනි බලපත්‍රයක් මඟින් වෙනම කැසිනෝ ශාලා දෙකක ස්වරූපයෙන් අනුග්‍රාහකයින් එවැනි කොටස් කිරීමට ඉඩ දිය හැකිද යන්න පිළිබඳව පනත් කෙටුම්පතට පැහැදිලි විධිවිධාන අවශ්‍ය වේ.

* සිංගප්පූරුවේ සහ ලාස් වේගාස්හි සූදු ක්‍රීඩා රෙගුලාසි යටතේ අනිවාර්ය වන සූදු ක්‍රීඩා ආයතනවල අලෙවිකරුවන්ට සහ අනෙකුත් සේවකයින්ට බලපත්‍ර ලබා දීම සඳහා කිසිදු විධිවිධානයක් පනත් කෙටුම්පතේ අඩංගු නොවේ. අනෙක් අතට මැකාවුහි ක්‍රීඩා නියාමකයා තම අධිකරණ බල ප්‍රදේශයේ කැසිනෝවල සේවකයින් පිළිබඳ නියාමන අධීක්ෂණයක් සිදු කරයි. එමඟින් අභිමතයන් අතර ඇති ගැටුම සහ වෙනත් ආකාරයේ දූෂණ හා වංචාවලට ගොදුරු වීමේ අවදානම වළක්වා ගැනීම සඳහා සේවකයින් බඳවා ගැනීම පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක මාර්ගෝපදේශ ප්‍රකාශයට පත් කරයි. කෙටුම්පත් පනත් කෙටුම්පතේ එවැනි විධිවිධාන නොමැති වීම ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රීඩා කර්මාන්තය දූෂණයට ගොදුරු වීමේ අවදානමට ලක් කරයි.

* සූදුවට අදාළ ඕනෑම ගනුදෙනුවක් සූදු ක්‍රියාකරු විසින් මුදල් අත්පිට මුදලට ණයපත් හෝ හරපත් ආකාරයට ඒ වෙනුවෙන් පිහිටුවා ඇති ප්‍රධාන මුදල් මේසයකදී සිදු කළ හැකි බව පනත් කෙටුම්පතේ සඳහන් වේ. කෙසේ වෙතත්" ජන්කට් ක්‍රියාකරුවන්ට කරන ගෙවීම් ද මෙම විධිවිධානයට අයත් වේද යන්න සහ එසේ නොමැති නම් එවැනි ආදායම් සොයා ගැනීම සඳහා ඇති විධිවිධාන මොනවාද යන්න පනත් කෙටුම්පතේ පැහැදිලි නැත.

* මෙම පනත් කෙටුම්පතට අනුව සූදු ආයතනයක ආයතනික පාලනයට සිදුවන ඕනෑම වෙනසක් සිදු වූ දින සිට මාසයක් ඇතුළත සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියට දැනුම් දිය යුතුය. මාසයක කාලයක් ප්‍රමාද වීම නිසා නියාමන අධිකාරිය විසින් එවැනි ආයතනික වෙනස්කම් අනුමත කිරීමට පෙර කර්මාන්තයෙන් ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට නුසුදුසු පුද්ගලයින්ට සහ/හෝ සමාගම්වලට ලබා දෙන පමණ ඉක්මවා යන වාසි සැලසීමේ ඉඩකඩ පවතී.

* සූදු ක්‍රීඩා ආයතනයේ අඛණ්ඩ ක්‍රියාකාරිත්වය මහජනතාවට අහිතකර බලපෑමක් ඇති කළ හැකි අවස්ථාවක සූදු ක්‍රීඩා ක්‍රියාකරුවෙකුට නිකුත් කරන ලද බලපත්‍රයක් අවලංගු කිරීමට පනත් කෙටුම්පත මඟින් ඉඩ ලබා දේ. කෙසේ වෙතත් පනත් කෙටුම්පත අහිතකර බලපෑමක් ලෙස සලකනු ලබන සෘණාත්මක බාහිර කරුණු මොනවාද යන්න පැහැදිලිව දක්වා නැත. එය බලාත්මක කිරීමේදී වාක්‍ය ඛණ්ඩයේ ප්‍රමාණවත් නොවන අර්ථකථනය නිසා අවිනිශ්චිතතා ඇති විය හැක.

* සූදුවට ඇබ්බැහි වීම වැළැක්වීම සඳහා අනුග්‍රාහකයින්ගෙන් ඇතුල්වීමේ ගාස්තු අය කිරීමට අධිකාරියට බලය පවරන විධිවිධාන පනත් කෙටුම්පතේ නොමැත. එවැනි ඇතුල්වීමේ ගාස්තු අධිකාරිය විසින් රඳවා ගන්නේ නම් ඒවා අධිකාරියේ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා අරමුදල් සැපයීමට පමණක් නොව සූදු ක්‍රීඩාවේ අහිතකර බාහිර බලපෑම් අවම කිරීම අරමුණු කරගත් වැඩසටහන් සඳහා අරමුදල් සැපයීමටද භාවිතා කළ හැකිය.

III. නිර්දේශ

වත්මන් ස්වරූපයෙන් කෙටුම්පත් කර ඇති පනත් කෙටුම්පතේ පවතින මෙකී අඩුපාඩු සැලකිල්ලට ගනිමින් ඇඩ්වොකාටා ආයතනය පහත සංශෝධන නිර්දේශ කරයි.

1. සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියට පත් කරන ලද සාමාජිකයින් ලෙස මුදල් අමාත්‍යවරයා විසින් නම් කරන ලද සියලුම පුද්ගලයින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාව විසින් අනුමත කළ යුතුය.

2. පරිපාලනය තුළ සිදුවන වෙනස්කම් තිබියදී පවා අඛණ්ඩතාව සහතික කිරීම සඳහා මණ්ඩලය විසින් අධිකාරියේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා පත් කළ යුත්තේ තරඟකාරී ක්‍රියාවලියකිනි. මේ සම්බන්ධයෙන් මහජන උපයෝගිතා කොමිසමේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා පත් කරන ආකාරය ආදර්ශයක් ලෙස සැලකිය හැකිය.

3. ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරියේ සභාපති හෝ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් - හෝ ඒ හා සමාන තනතුරක් ඇති සංචාරක කර්මාන්තයේ වෙනත් නියෝජිතයෙකු - සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියේ කළමනාකරණ මණ්ඩලයට නිල බලයෙන් පත් වූ සාමාජිකයෙකු විය යුතුය.

4. අවසර ලත් ක්‍රීඩා වර්ග සහ ක්‍රියාකරුවන් සඳහා සුදුසුකම් නිර්ණායකද ඇතුළුව සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය සඳහා වන රෙගුලාසි සෑදීමට මුදල් අමාත්‍යවරයාට පුළුල් බලයක් නොතිබිය යුතුය. ඒ වෙනුවට ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියට එහි මණ්ඩලයේ සාමාජිකයින්ගේ විශේෂඥතාව මත පදනම්ව සහ අමාත්‍යවරයා සමඟ සාකච්ඡා කර තමන්ගේම රෙගුලාසි සෑදීමේ නීති සම්පාදනය කිරීමේ බලය ලබා දිය යුතුය. 2021 අංක 19 දරන සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂන් සභා පනත යටතේ සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂන් සභාවේ නීති සම්පාදනය කිරීමේ බලතල මෙම කාරණය සම්බන්ධයෙන් මාර්ගෝපදේශයක් ලෙස ක්‍රියා කළ හැකිය.

5. සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය එහි දෛනික කටයුතුවලදී මුදල් අමාත්‍යවරයාගේ හෝ වෙනත් ඕනෑම රජයේ අධිකාරියක බන්ධන නියෝග සහ වෙනත් ඕනෑම ආකාරයක බලපෑමකින් නිදහස්ව ස්වාධීන විය යුතුය.

6. සියලුම සූදු ක්‍රීඩා ක්‍රියාකරුවන් සඳහා බලපත්‍ර ගාස්තුවෙන් කලින් තීරණය කරන ලද කොටසක් සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය විසින් නියාමනයට අදාළ වියදම් සඳහා රඳවා ගත යුතුය. එසේ නොමැතිනම් බලපත්‍ර නිකුත් කරන අවස්ථාවේදී සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය සියලුම ක්‍රියාකරුවන්ගෙන් වෙනම නියාමන ගාස්තුවක් අය කළ යුතුය.

7. සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියට බලය ලබා දිය යුතු අතර එහි අභිමතය පරිදි එක් එක් බලපත්‍රය ධාරිතා සීමාවන්ට (එනම් එක් එක් ආයතනයේ ඇති මේස සහ යන්ත්‍ර ගණනට සීමාවන්ට) යටත් කළ හැකිය.

8. සූදු ක්‍රීඩා බලපත්‍රයක් හිමි සියලුම ක්‍රියාකරුවන් කොළඹ කොටස් වෙළඳපොලේ අනාවරණය කිරීමේ සහ පාලන මාර්ගෝපදේශවලට අනුකූල විය යුතුය.

9. බලපත්‍රලාභී ක්‍රීඩා ක්‍රියාකරුවෙකු විසින් කුලියට ගන්නා සෑම සේවකයෙකුම සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය විසින් නිකුත් කරන ලද බලපත්‍රයක් තබා ගැනීම අවශ්‍ය විය යුතු අතර ක්‍රීඩා ආයතනවල සේවකයින් විශේෂයෙන් අලෙවිකරුවන් සඳහා සුදුසුකම් නිර්ණායකයක් නියම කිරීමට අධිකාරියට නීති සම්පාදනය කිරීමේ බලය ලබා දිය යුතුය. බලයලත් රැකියා විස්තරයක් අවම වයස් අවශ්‍යතා නිපුණතා සහතික මෙන්ම අනාගත සේවකයින්ගේ අපරාධ සහ මූල්‍ය වාර්තා පිළිබඳ පසුබිම් පරීක්ෂාවන් ඇතුළත් වන සිංගප්පූරු නීතිය සේවක බලපත්‍ර සඳහා සුදුසුකම් නිර්ණායකයක් සකස් කිරීමේදී ආදර්ශයක් ලෙස භාවිතා කළ හැකිය.

10. ලොතරැයි ක්‍රියාකරුවන් දෙදෙනා වන ජාතික ලොතරැයි මණ්ඩලය සහ සංවර්ධන ලොතරැයි මණ්ඩලය අනෙකුත් සූදු ක්‍රීඩා ක්‍රියාකරුවන්ට ලබා නොදෙන කිසිදු නිදහස් කිරීමකින් තොරව සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියේ අධීක්ෂණය යටතට ගෙන ආ යුතුය.

11. විදේශයන්හි සිට ක්‍රියාත්මක වන මාර්ගගත සූදු ක්‍රීඩා වේදිකාවල විභව නියාමනයද ඇතුළුව මාර්ගගත සූදු ක්‍රීඩාවෙහි ඇති සෘණ බාහිරතාවලට එරෙහිව කටයුතු කිරීම සඳහා අනන්‍ය ලෙස ඉලක්ක කරගත් වෙනම නීති මාලාවක් සැලසුම් කිරීමේ වගකීම පනත් කෙටුම්පත මගින් සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියට පැවරිය යුතුය.

12. සූදු ක්‍රියාකරුවන් විසින් උපයන ආදායම් සොයා ගැනීම සඳහා සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය" ශක්තිමත් නියාමන රාමුවක් සකස් කළ යුතු අතර" ශක්තිමත් ලුහුබැඳීමේ යාන්ත්‍රණයක් සකස් කරන තෙක්" ඩොමිනිකන් ජනරජයේ මෙන්" විභව ආදායම පිළිබිඹු කරන ඔවුන්ගේ ධාරිතාව මත පදනම්ව සියලුම ක්‍රීඩා ක්‍රියාකරුවන්ගෙන් බදු අය කළ යුතුය (උදාඃ මේස සහ පිරිනමන ක්‍රීඩා ගණන ආදිය සලකා). කෙටුම්පත් පනතේ විෂය පථයෙන් පිටත වුවද" ආදායම් සොයා ගැනීම සඳහා ශක්තිමත් රාමුවක් සකස් කළ පසු සියලුම ක්‍රීඩා ක්‍රියාකරුවන්ට බදු අය කළ යුත්තේ ඔවුන්ගේ ලාභ මත නොව අනෙකුත් ක්‍රීඩා අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල බහුලව භාවිතා වන පරිදි ඔවුන්ගේ දළ ක්‍රීඩා ආදායම මතය. ලාභ ගිණුම්කරණ හැසිරවීමට සහ ක්‍රීඩා ලාභවල ඉහළ අස්ථාවරත්වයට ගොදුරු වන කර්මාන්තයක දළ ආදායම් මැනීමේ සහ විගණනය කිරීමේ ප්‍රායෝගිකත්වය සහ පහසුව නිසා ජාත්‍යන්තර කර්මාන්ත සම්මතයන්හි බදු අය කිරීම සඳහා දළ ක්‍රීඩා ආදායම වඩාත් කැමති පදනම වේ.

13. කෙටුම්පත් පනත් කෙටුම්පතේ විධිවිධාන උල්ලංඝනය කරන බවට පෙනී යන අයට දඩ සහ සිර දඬුවම් හෝ ඒ දඬුවම් දෙකම සිංගප්පූරුව සහ මැකාවු වැනි අනෙකුත් අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල සමාන වැරදි සඳහා ලබා දෙන දඬුවම් දක්වා වැඩි කළ යුතුය.

14. කැසිනෝ ඔට්ටු ඇල්ලීම සහ ලොතරැයි කාණ්ඩවල බලපත්‍ර ප්‍රදානය කළ යුතු ප්‍රශස්ත ක්‍රියාකරුවන් සංඛ්‍යාව තීරණය කිරීමෙන් සූදු ක්‍රීඩා වෙළඳපොලේ තරඟකාරිත්වය උපායමාර්ගිකව කළමනාකරණය කිරීමේ බලය සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියට තිබිය යුතුය.

15. එකම ස්ථානයක සිදුවන සූදු මෙහෙයුමකදී පාරිභෝගික කණ්ඩායම් අතර වෙළඳපල ඛණ්ඩනය ක්‍රියාත්මක කරන ක්‍රියාකරුවෙකු එම ස්ථානයේ පිහිටා ඇති බහු ආයතන ලෙස මෙහෙයුම ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කරන්නේ නම් සෑම ඛණ්ඩනය කරන ලද මෙහෙයුමක්ම සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියෙන් තමන්ගේම බලපත්‍රයක් ලබා ගත යුතු අතර නියාමන සහ බදු අරමුණු සඳහා වෙනම ආයතන ලෙස සැලකිය යුතුය.

16. මෙම පනත් කෙටුම්පත මගින් සියලුම බලපත්‍රලාභී ජන්කෙට් ක්‍රියාකරුවන් ශ්‍රී ලංකාවේ ලියාපදිංචි බැංකු ගිණුමක් පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වන අතර එය ශ්‍රී ලංකාවේ සූදු ක්‍රීඩා මෙහෙයුම්වලට අදාළ ජන්කෙට් ක්‍රියාකරුගේ ක්‍රියාකාරකම්වලට අදාළ සියලු ගනුදෙනු සඳහා භාවිතා කළ යුතුය.

17. බලපත්‍රලාභී සූදු ක්‍රියාකරුවෙකුගේ ආයතනික පාලනයේ ඕනෑම වෙනසක් සිදු කිරීමට පෙර සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය විසින් එය අනුමත කළ යුතුය.

18. "මහජනතාවට වන අහිතකර බලපෑම" යන වාක්‍ය ඛණ්ඩයෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද යන්න පනත් කෙටුම්පතෙහි අර්ථ දැක්විය යුතු අතර" එය පවතින කෙටුම්පත යටතේ ක්‍රියාකරුවෙකුගේ බලපත්‍රය අවසන් කිරීමට හේතු වේ.

19. සූදු ක්‍රීඩාවට ඇබ්බැහි වීම වැළැක්වීමේ ක්‍රියාමාර්ගයක් ලෙස අනුග්‍රාහකයින්ගෙන් ඇතුල්වීමේ ගාස්තු අය කිරීමට පනත් කෙටුම්පත මගින් අධිකාරියට බලය පැවරිය යුතු අතර එම ආදායම අධිකාරියට එහි මෙහෙයුම් සඳහා අරමුදල් සැපයීමට සහ/හෝ සූදු ක්‍රීඩාවේ ඍණ බාහිරතා අවම කිරීම අරමුණු කරගත් වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට භාවිත කළ හැකිය.

5) නිගමනය

සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය පිළිබඳ කෙටුම්පත් පනත් කෙටුම්පත ශ්‍රී ලංකාවේ සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය අධීක්ෂණය සඳහා නියාමකයෙකු ස්ථාපිත කරන තීරණාත්මක නීති සම්පාදනයකි. විශේෂයෙන් ඩ්‍රීම් සිටි ඒකාබද්ධ නිවාඩු නිකේතනයේ කැසිනෝ ශාලාව විවෘත කිරීමට නියමිත බැවින්" ක්‍රීඩා නියාමකයෙකු කඩිනමින් පිහිටුවීම අතිශයින් වැදගත් වේ. කෙසේ වෙතත්" ක්‍රීඩා නියාමකයෙකු ගෙන ඒමට සාධාරණීකරණය කළ හැකි හදිසි අවශ්‍යතාවක් ඇතත් මුදල් අමාත්‍යවරයාට සූදු ක්‍රීඩා කර්මාන්තය කෙරෙහි අසීමිත පාලන බලයක් රහසිගතව පවරා දෙනු ලබන ආකාරයේ නීතියක් සම්මත කිරීමට එය හේතුවක් ලෙස භාවිතා නොකළ යුතුය. එවැනි නියාමන ආයතනයක් අධීක්ෂණයේදී අකාර්යක්ෂම වනවා පමණක් නොව බලපෑම් දූෂණය සහ අක්‍රමිකතාවන්ටද ගොදුරු විය හැකිය. එවිට මෙවැනි නියාමන ආයතනයක් පිහිටුවීමේ මූලික අරමුණ පරාජයට පත් වේ. එබැවින්" සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරිය පිළිබඳ පනත් කෙටුම්පතට ඉහත සඳහන් කළ පරිදි සැලකිය යුතු නැවත කෙටුම්පත් කිරීමක් අවශ්‍ය වේ. එබැවින් රජය විසින් දැනට ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති පනත් කෙටුම්පත ඉල්ලා අස්කර ගැනීම සහ අනෙකුත් ක්ෂේත්‍රවලට අදාළව මේ හා සමාන නීති සකස් කිරීමට සම්බන්ධ වූවන්ගේ බාහිර විශේෂඥතාවයේ සහාය ඇතිව දැනට යෝජනා කර ඇති සූදු ක්‍රීඩා නියාමන අධිකාරියේ සැලකිය යුතු අඩුපාඩු නිවැරදි කරන නව පනත් කෙටුම්පතක් හඳුන්වා දිය යුතුය යන්න අපගේ නිර්දේශයයි. ඉහළ පෙළේ සූදු ක්‍රීඩකයන් විදේශයන්ගෙන් ගෙන්වනු ලබන ජන්කෙට් මෙහෙයුම් හරහා ආදායම් ඉවතට ගැනීම මාර්ගගත සූදු ක්‍රීඩාව මගින් ඇති කරන ර්ටම ආවේණික ගැටළු සහ සූදු ක්‍රීඩා ආයතනවල කළමණාකරණ සහ අධීක්ෂණ කටයුතු මෙහෙයවන සේවකයින්ට බලපත්‍ර ලබා දීම සම්බන්ධයෙන් පැන නඟින ගැටළු වැනි විවිධ ගැටළුවලට පිළියම් සෙවීමේදී ජාත්‍යන්තර විශේෂඥතාව විශේෂයෙන් අවශ්‍ය විය හැකිය.

[1] Merriam-Webster ^2024&' “Wager'” Merriam-Webster'com— https($$www'merriam-webster'com$dictionary$wager'

[2] Woods— Ronald B' and Nalani Butler ^2020&' Social Issues in Sport— Human Kinetics'

[3] Litman— Paul ^2021&' “Gambling vs' Betting(What is Really the Difference@” Jerusalem Post— https($$www'jpost'com$special-content$article-689791'

[4] Connecticut Department of Consumer Protection ^2021&' “What is the Difference Between Gambling and Gaming@” Government of the State of Connecticut— https($$portal'ct'gov$gaming$knowledge-base$articles$gambling-vs-gaming#(~(text}Gaming]20is]20when]20you]20participate— which]20remains]20a]20criminal]20activity'

[5] https($$www'sundayobserver'lk$2023$12$10$business11570lotus-tower-to-open-casino-in-march$

[6] Thompson— Willian N' ^2012&' “Why They Say “No” ^Casi-”No”&(Countries That Reject Legalised Casino Gambling'” UNLV Gaming Law Journal— 2^195&— 195-230'

[7] Fiedler— Ingo ^2015&' “A Behavioural and Health Economic Analysis of Gambling'” Presentation for ARJEL and ODJ— University of Hamburg Institute of Law and Economics Division of Gambling'

[8] Fiedler— Ingo ^2015&' “A Behavioural and Health Economic Analysis of Gambling'” Presentation for ARJEL and ODJ— University of Hamburg Institute of Law and Economics Division of Gambling'

[9] Betting and Gaming Council ^2022&' “New Research Reveals Shocking Size of Black Market Gambling Across Europe'” Betting and Gaming Council— https($$bettingandgamingcouncil'com$news$new-research-reveals'

[10] Betting and Gaming Council ^2022&' “New Research Reveals Shocking Size of Black Market Gambling Across Europe'” Betting and Gaming Council— https($$bettingandgamingcouncil'com$news$new-research-reveals'

[11] For more details on the economics of regulation— see(Baldwin— Robert— Martin Cave— and Martin Lodge ^2010&' The Oxford Handbook of Regulation— Oxford University Press'

[12] Adam Rose and Associates ^1998&' “The Regional Economic Impacts of Casino Gambling(Assessment of the Literature and Establishment of a Research Agenda'” National Gambling Impact Study Commission'

[13] Metaxas— Theodore and Sotiris Folinas ^2021&' “Gambling Tourism and Economic Development(Some Lessons from Macao'” Journal of Economics— Finance and Management Studies— 4^3&— 156-165'

[14] National Gambling Impact Study Commission ^1999&' National Gambling Impact Study Commission Final Report— United States Government Publishing Office'

[15] Rushmore— Stephen ^2002&' Hotel Investments Handbook— HVS International'

[16] Inside Asian Gaming ^2024&' “Macau Government Reaps Gaming Tax of US$ 8'1 Billion in 2023'” Inside Asian Gaming— https($$www'asgam'com$index'php$2024$03$03$macau-government-reaps-gaming-tax-of-us8-1-billion-in-2023$'

[17] Blalock— Garrick— David R' Just— and Daniel H' Simon ^2007&' American Journal of Economics and Sociology— 66^3&— 545-570'

[18] Baldwin— Robert— Martin Cave— and Martin Lodge ^2010&' The Oxford Handbook of Regulation— Oxford University Press'

[19] Baldwin— Robert— Martin Cave— and Martin Lodge ^2010&' The Oxford Handbook of Regulation— Oxford University Press'

[20] Baldwin— Robert— Martin Cave— and Martin Lodge ^2010&' The Oxford Handbook of Regulation— Oxford University Press'

[21] Ariyaratne— Sudaraka ^2024&' “The Low-Hanging Gamble(A Comprehensive Policy Framework for the Gaming Industry of Sri Lanka'” Advocata Institute'

[22] Sirimanna— Bandula ^2024&' “Online Casinos Attract Hundreds of Sri Lankan Youth'” Sunday Times— https($$www'sundaytimes'lk240804business-times$online-casinos-attract-hundreds-of-sri-lankan-youths-565675'html'

[23] Chan— Viviana ^2025&' “Sri Lanka Urged to Accelerate Casino Regulatory Authority Establishment'” Asia Gaming Brief— https($$agbrief'com$news$sri-lanka$11$03$2025$sri-lanka-urged-to-accelerate-casino-regulatory-authority-establishment$'

[24] Gambling Regulatory Authority of Singapore ^2025&' “Enforcement Actions'” Gambling Regulatory Authority of Singapore— https($$www'gra'gov'sg$newsroom$enforcement-actions@utm_source}chatgpt'com'

[25] Gu— Zheng ^2013&' “Economies of Scale in the Gaming Industry(An Analysis of Casino Operations on the Las Vegas Strip and in Atlantic City'” Journal of Hospitality Financial Management— 1— 1-15'

Contact: info@advocata.org | www.advocata.org

ADVOCATA

කතෘ
සුදාරක ආරියරත්න

Advocata Institute | June 2025

© 2025 Advocata Institute. All rights reserved. This report is for informational purposes only.